

Filmová a televizní fakulta AMU v Praze
Katedra režie FAMU
Posudek bakalářské práce

Název práce: ČLOVĚK V ROLI BOHA, případové studie vybraných filmů Yorgose Lanthimose

Student: Anna Wowra

Obor: režie

Posudek vedoucí práce

Autorka posudku : Mgr. Jasmina Blažević, Katedra režie, FAMU

HODNOCENÍ :

Tato bakalářská práce je naprosto vzorně strukturovaná. Na začátku je vytyčen cíl, potom jsou poskytnuty základní informace o autorovi a jeho filmovém a sociálním kontextu. Následuje definice základních pojmů, které jsou klíčovými pro vybrané téma, a to téma je nic míň než „Člověk v roli Boha ve vybraných Lanthimosových filmech“. Takže se v třetí kapitole definují pojmy jako „Bůh“ „fikční svět“ „tragično“.

Potom následuje zevrubná vlastní analýza dvou filmů za použití předem definovaných pojmů. A samozřejmě shrnutí na závěr. Následují přílohy: pečlivě popsaná filmografie a sekundární literatura. Požadavky pro bakalářskou práci splněné na jedničku.

Přesto ve mně zůstává podivný pocit, že vlastně nevím, komu je tento text určen a o čem vlastně tato práce pojednává.

Z textu není jasné proč za pomoci lingvistických a literárních teorií analyzuje Lanthimosovy filmy. Je to z části pochopitelné v momentě, když pojednává význam jazyka a mluvy v jeho filmech. Ale ani druhé čtení mi neujasnilo jaký má de Saussureová teorie o označujícím a označovaném význam pro pochopení Lanthimosových filmů. Skutečnost, že ve filmu Špičák rodiče používají jiné významy pro slova, než jsou běžné, nevyžaduje přece seznámení se de Saussureovou teorií. Tato teorie nepřináší hlubší pohled na filmovou řeč Lanthimose.

Anebo proč se najednou diskutuje rozpor mezi chápáním fikčního světa u Romana Ingardena a Felixe Vodičky. Proč zrovna oni dva? Proč ne např. Jurij Lotman a Erich Auerbach?

Chápu, že je potřeba definovat určité pojmy se kterými se posléze při analýze operuje, ale jakoby se tady studentka stala obětí požadavku vědecké práce na jasné definování pojmu a striktní citace a přitom ztratila souvislost s hlavním tématem práce. Používat

teorie významných teoretiků má smysl pokud zásadním způsobem vrhají nové světlo na práci analyzovaného režiséra. Ale pár slavných jmen lingvistických a literárních teorií v tomto případě nepřineslo nic objevného. Jejich výběr je nahodilý. Navíc jsou jejich často velice zajímavé teorie zjednodušené na pouhé shrnutí. Např. extrémně zajímavá Sapir-Whorfova hypotéza je vysvětlena ve dvou odstavcích, aniž by bylo kdekoliv naznačeno, jakou to má souvislost s Lanthimosovými filmy.

V této druhé kapitole je nejméně vidět, že není jasné, komu je celkový text určen. Ten, kdo lehce pluje mezi Romanem Jakobsonem a Northropem Fryem opravdu nepotřebuje přečíst definici toho co je signifiant a signifié. A tomu, kdo o tom úžasném světě lingvistických a literárních teorií z minulého století nic neví chabé definice, které poskytuje autorka, nic nevysvětlí a žádné dveře pro lepší chápání Lanthimosových filmů nenaskytují.

Naopak v této kapitole se mi pak zdá věta, která byla tam sepsána jen tak pro pořádek ze všeho nejzajímavější. Dovolte mi, abych jí citovala. Připomínám, že tato bakalářská práce nese název „Člověk v roli Boha“ (a nutně podotknout, že jsem se dost zdráhala, když jsem slyšela tento název, jestli oponenturu vůbec mám přijmout): „Pro tuto práci je ovšem otázka boží existence a její podstaty irelevantní, protože tato pozice ve vybraných filmech je jen myšlenkovým konstruktem, vycházejícím pro mě z definice oxfordského slovníku: Bůh – stvořitel a vládce vesmíru a zdroj morální authority, nadřazená bytost.“ (str. 16).

Bůh jako definice v oxfordském slovníku mi přišlo naprosto objevné. Nevím, zda i Lanthimose to takhle vidí, ale zdálo se mi to jako první možný klíč k pochopení jeho filmů.

Následuje analýza dvou filmů, která je opravdu zajímavá.

Rozbor raného filmu *Špičák* Anna zakládá na analýze manipulace s jazykem, manipulace se sexualitou a se svobodou pochybu. Podstatou je udržet autoritativní patriarchální systém, který v tuto chvíli byl velkým problémem v Řecku. Autorka to rozebírá důkladně a na konkrétních příkladech z filmu.

V případě *Zabití posvátného jelena* vysvětluje vazbu na antické drama Ifigenie, a na způsob, jakým byly principy antické tragédie aplikovány na současnost. Skvěle jsou popsány principy tragédie, jen je mrzuté, že není víc prostoru věnováno filmovým postupům, jak je v úvodu anoncováno.

Lanthimose vlastně udělal to, že antický systém motivací postav aplikoval na dnešní dobu. Tím dokonale popsal absurdní situace, které se nám v dnešní době dějí. Důvody, proč se nám této situace dějí, nejsme vůbec schopni pochopit a jejich řešení ani trochu na nás nezáleží.

V antických dramatech neexistovala psychologická motivace. Médeia např. nezabila svoje děti kvůli tomu, že žárlila na svého manžela, ale protože jí bohové potrestali za zradu vlastního otce. A právě toto se nám dnes děje – nepochopitelné příčiny určují jak

vypadá náš svět a my nemáme ani ponětí, kdo jsou ti bohové a jaké jsou jejich zákony.
A o tom jsou filmy Lanthimose.

Jako hlavní přínos této práce beru, že opravdu poskytla zajímavý klíč k chápání
Lanthimose filmů.

Přes veškeré výhrady považuji, že tato práce splňuje všechny požadavky na
bakalářskou práci a že se jí autorka důsledně věnovala.
Navrhují tuto práci k obhajobě a doporučuji známku B.

Mgr. Jasmina Blaževič

V Praze, 05.09. 2022